

«Η ανάπτυξη είναι μια σειρά από διαδοχικές γεννήσεις»
Μαρία Μοντεσσόρι, Δεκτικός Νους

ΤΑ 4 ΣΤΑΔΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΑΤΟΜΟΥ

Αθήνα, 2017

Μοντεσσοριανή Σχολή Αθηνών ΜΑΡΙΑ ΓΟΥΔΕΛΗ

Έλσα Χωριανοπούλου, δασκάλα και διευθύντρια
Τριαντάφυλλος Τριανταφυλλάκος, ψυχολόγος

Μαρία Μοντεσσόρι

Μαρία Μοντεσσόρι

- Γεννιέται στην Ανκόνα της Ιταλίας το 1870
- Το 1896 γίνεται η πρώτη γυναίκα ιατρός στην Ιταλία (Dottoressa)
- Εργάζεται με παιδιά με νοητικές δυσκολίες στην ψυχιατρική κλινική του Πανεπιστημίου της Ρώμης
- Επιρροές από: Jean Itard, Eduard Sequin
- Διαμορφώνει το δικό της ολοκληρωμένο «αυτό-διδασκτικό» υλικό
- 1906: Το Σπίτι των Παιδιών (Casa dei Bambini)
- Σεμινάρια σε όλο τον κόσμο: στη Βαρκελώνη εκπαιδεύει τη Μαρία Γουδέλη
- Πεθαίνει το 1952 στην Ολλανδία

«Ακολουθούμε το παιδί»

- ⦿ Δεν υποκαθιστούμε
 - ⦿ Δεν καταπιέζουμε
 - ⦿ Δεν προλαβαίνουμε
- τις ανάγκες του παιδιού

«Παρατηρώντας τις εκδηλώσεις των παιδιών έχουμε οδηγηθεί στο συμπέρασμα ότι υπάρχουν ξεχωριστές φάσεις στην ανάπτυξη του ατόμου. Κάθε μία μπορεί να θεωρηθεί ένα επίπεδο ή ένα στάδιο. Σε κάθε ξεχωριστό στάδιο της ζωής επιτυγχάνονται διαφορετικά επιτεύγματα και υπάρχουν διαφορετικές εκδηλώσεις»

(Montessori Congress, Edinburgh, 1938;
London, March, 1939).

Προς τι η γνώση της θεωρίας των 4 σταδίων ανάπτυξης;

- ◎ Βαθύτερη κατανόηση της εξέλιξης του ατόμου από γέννηση ως ενηλικίωση
- ◎ Αναγνώριση των διαφορών και των ομοιοτήτων μεταξύ σταδίων
- ◎ Σύνδεση μεταξύ των βαθμίδων
 - Συνέχιση, εξέλιξη προηγούμενης
 - Προετοιμασία, υποστήριξη επόμενης

Μια ολιστική θεώρηση της ανάπτυξης του ατόμου από λίγο πριν τη γέννηση ως την ωριμότητα (Μ. Μοντεσσόρι, 1938)

1^ο στάδιο ανάπτυξης (Νηπιακή ηλικία: 0 ως 6 ή 7)

Πνευματικό έμβρυο (0-3), Κοινωνικό έμβρυο (3-6)

- Δράση δεκτικού νου
- Εποικοδομητική φάση
- Περιορισμένο περιβάλλον
- Πρώτες κοινωνικές σχέσεις

2^ο στάδιο ανάπτυξης (Παιδική ηλικία: 6 ή 7 ως 12)

- Πέρασμα στο αφηρημένο
- Πνευματική και σωματική ευρωστία
- Στροφή σε πνευματικές και ηθικές πτυχές
- Ευρύτερο περιβάλλον

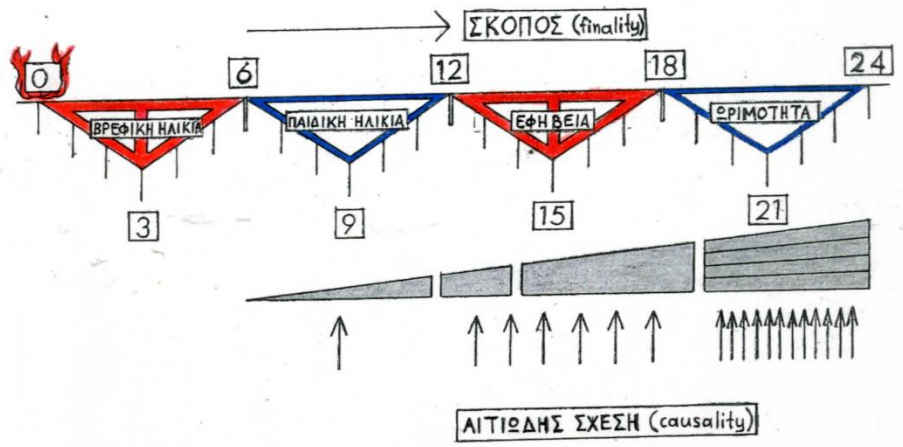
3^ο στάδιο ανάπτυξης (Εφηβεία: 12 ως 18)

- ⊙ Περιβάλλον – ο κόσμος
- ⊙ Εκτεταμένες αλλαγές
- ⊙ Ανησυχία, ανάγκη για επανάσταση
- ⊙ Ανάγκη ανεξαρτησίας, εξιδανίκευση

4^ο στάδιο ανάπτυξης (Νεότητα: 18 ως ...24;)

- Επιλογές – απαιτήσεις και ευκαιρίες
- Μικρές αλλαγές
- Ο νους του ειδικού
- Συναισθηματικά αυτόαρκτης ενήλικας

ΤΑ 4 ΣΤΑΔΙΑ ΤΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
Ο ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟΣ ΡΥΘΜΟΣ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

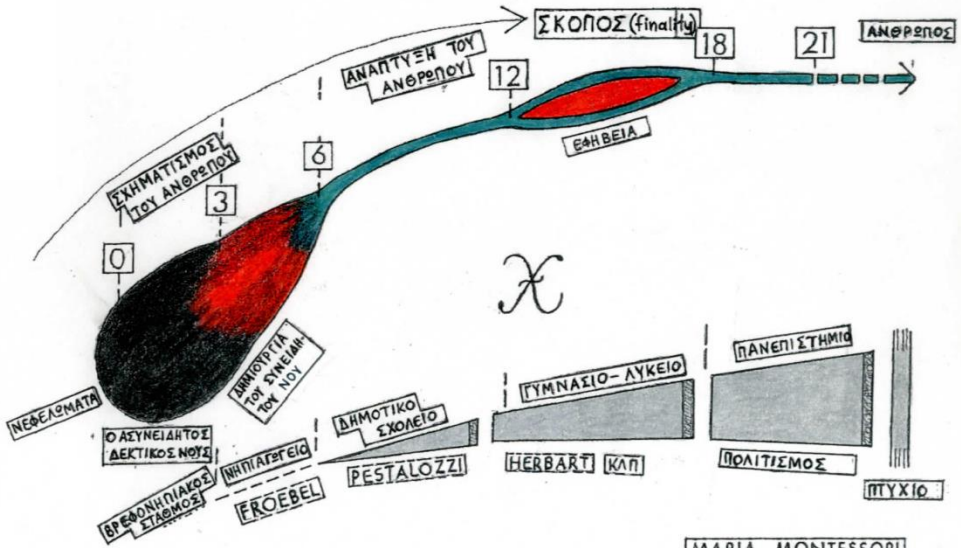

MARIA MONTESSORI
PERUGIA-1950

Αναπαράσταση του μοτίβου και του ρυθμού της ανάπτυξης.

«Ομαδοποίηση ανά 2: νηπιακή και εφηβική ηλικία είναι δημιουργικές περίοδοι, ενώ παιδική και ωριμότητα είναι ήρεμες φάσεις σταθερής ανάπτυξης» C. Grazzini

ΤΑ 4 ΣΤΑΔΙΑ ΤΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
Ο «ΒΟΛΒΟΣ»

MARIA MONTESSORI
ROMA-1951

Βιολογική αναπαράσταση: Υπενθύμιση της διαδικασίας της ζωής.

Στο κάτω μέρος, με γκρι χρώμα αναπαριστάται το κλασικό σύστημα εκπαίδευσης (και στα 2 σχεδιαγράμματα)

Συμβουλές προς γονείς (1^ο Στάδιο Ανάπτυξης)

- ⦿ Παρέχουμε ευκαιρίες ώστε το παιδί να κινείται ελεύθερα στο χώρο (αποφυγή κούνιας, καροτσιού)
- ⦿ Βοηθούμε να συντηρηθεί ένα οργανωμένο/δομημένο περιβάλλον στο σπίτι
- ⦿ Δίνουμε έμφαση στο να ολοκληρώνονται όλες οι δραστηριότητες (αρχή-μέση-τέλος στο παιχνίδι)
- ⦿ Έμφαση σε αισθητηριακά ερεθίσματα, δυνατότητα παιδιού να πιάνει/ εξερευνεί διάφορα υλικά
- ⦿ Έκθεση στην ύπαιθρο
- ⦿ Μιλάμε με απλή και κατανοητή γλώσσα/ σύνδεση αντικειμένων με λέξεις
- ⦿ Αναφερόμαστε σε βασικά συναισθήματα και τα συνδέουμε με τις πράξεις μας και τις αντιδράσεις των άλλων ανθρώπων

Συμβουλές προς γονείς (2^ο Στάδιο Ανάπτυξης)

- Έκθεση σε ερεθίσματα του πολιτισμού μας (έθιμα, τέχνες) και εξοικείωση με άλλους πολιτισμούς
- Δίνουμε απαντήσεις στις ερωτήσεις του παιδιού και καλλιεργούμε τρόπους προσωπικής αναζήτησης της γνώσης.
- Ενθαρρύνουμε δραστηριότητες που απαιτούν αφαιρετική σκέψη
- Αναφερόμαστε στο πώς και το γιατί στα γεγονότα
- Έξοδοι που σχετίζονται με τα ειδικά ενδιαφέροντα του παιδιού (ζώα, φυτά, αυτοκίνητα, πλανητικό σύστημα)
- Ενθαρρύνουμε τις κοινωνικές επαφές, αφήνουμε το παιδί να μάθει από τις σχέσεις του, πλαισιώνουμε όταν χρειάζεται
- Κάνουμε πιο σύνθετες συζητήσεις σε σχέση με το προσωπικό συναίσθημα και το συναίσθημα του άλλου

Συμβουλές προς γονείς (3^ο Στάδιο Ανάπτυξης)

- ⦿ Ανάγκη για σταθερά όρια χωρίς ταπεινωτικές συνέπειες
- ⦿ Σεβασμός στις αλλαγές στην προσωπικότητα και στη συμπεριφορά του εφήβου
- ⦿ Πλαισιώνουμε τις εκρήξεις θυμού και τις συνδέουμε με την ανάγκη του εφήβου να ανακαλύψει τον εαυτό του
- ⦿ Επιτρέπουμε να μαθαίνουν από τα λάθη, πλαισιώνουμε όταν χρειάζεται
- ⦿ Όχι υπερβολική πίεση για τις ακαδημαϊκές επιδόσεις
- ⦿ Ενισχύουμε το κίνητρο για μάθηση εκθέτοντας τον έφηβο στα πεδία του ενδιαφέροντός του.
- ⦿ Ενθάρρυνση για επαφή με τη φύση (εκδρομές, αθλήματα, χειρονακτική ενασχόληση)
- ⦿ Ενθαρρύνουμε την ανεξαρτησία από τον ενήλικα, καθιστώντας σαφές πως παραμένουμε πάντα στο πλευρό τους όταν μας χρειάζονται

Συμβουλές προς γονείς (Όλα τα Στάδια)

- ⦿ «Ακολουθούμε το παιδί»
- ⦿ Σεβασμός στην προσωπικότητα και την αυτονομία του παιδιού
- ⦿ Παρέχουμε ευκαιρίες να ανακαλύψει τον κόσμο
- ⦿ Επαφή με τον εξωτερικό κόσμο
- ⦿ Σύνδεση της μάθησης με τη χαρά της ανακάλυψης
- ⦿ Βλέπουμε τη γνώση ως εργαλείο που ξεκλειδώνει και άλλες πηγές ενδιαφέροντος χωρίς να τη συνδέουμε με τους βαθμούς και την προσωπική αξία
- ⦿ Ενθαρρύνουμε το παιδί να ανακαλύψει τις δικές του επιθυμίες, να κάνει τις δικές του επιλογές στη ζωή προσέχοντας να μην προβάλλουμε τις δικές μας επιθυμίες

Βιβλιογραφία

- Μαρία Μοντεσσόρι, ο Δεκτικός Νους, κεφ.3
- Μαρία Μοντεσσόρι, Από την παιδική ηλικία στην εφηβεία, κεφ.1, 2
- E. M. Standing, Her Life and Work, σ.108-118
- Μαρία Μοντεσσόρι, Τι πρέπει να ξέρετε για το παιδί σας, κεφ.5
- AMI Journal 2014-2015, The Montessori Foundations for the Creative Personality, σ.9
- The NAMTA Journal 29.1 (1994), C. Grazzini, The Four Planes of Development, σ.36 κ.ε.
- Washington Montessori Institute Program MEd, 2005-2006, Προσωπικές σημειώσεις